

Barnbokslut 2023

Idrotts- och föreningsnämnden

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	3
1.1 Bakgrund och syfte	3
1.2 Viktiga begrepp	3
1.3 Fyra grundläggande artiklar.....	4
2 Icke diskriminering	5
3 Barnets bästa.....	6
4 Barns rätt till liv, överlevnad och utveckling.....	7
5 Barns rätt till delaktighet.....	9
6 Utvecklingsområden och vägen framåt	10

1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

Barns rättigheter är mänskliga rättigheter. De gäller alla barn, utan åtskillnad. Barns rättigheter är individuella rättigheter, det innebär att stadens verksamheter behöver ha kunskap om rättigheterna och ta hänsyn till barns olika förutsättningar. Att arbeta barnrättsligt innebär att utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter tillgodose det enskilda barnets rättigheter inom det som är stadens uppdrag. Staden ska efterfråga barnets delaktighet samt utgå från barnets bästa. Barn är varje människa under 18 år i konventionens mening.

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den ofta kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989 och ratificerades av Sverige 1990. Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen lag i Sverige.

Kommunfullmäktige uppdrog 2020-06-16, § 20 till kommunstyrelsen att ta fram en stadenövergripande barnrättsplan, samt till samtliga nämnder och styrelser att årligen upprätta ett barnbokslut. Barnrättsplanen antogs av kommunfullmäktige 2022-06-09 § 12.

Ett barnbokslut är en sammanställning och ett underlag för nämnder och styrelser att få en bild om den egna verksamhetens arbete och resultat i sitt barnrättsarbete utifrån barnkonventionens artiklar, i syfte att tillgodose barn och ungdomars rättigheter utifrån barnkonventionen. Barnbokslutet ska ta sikte på de fyra grundläggande principerna vilka är artikel, 2, 3, 6 och 12, men även inkludera andra artiklar i barnkonventionen som identifierats som aktuella av den egna verksamheten.

Det första barnbokslutet upprättades 2021 och innehöll en nulägesanalys med en lägesbild av var idrotts- och föreningsnämnden stod i förhållande till barnkonventionen. Syftet med nulägesanalysen var att ge en vägledning till vilka utvecklingsområden och förbättringsåtgärder som verksamheten behöver satsa på.

Årets barnbokslut tar sikte på uppföljning av hur det har gått med föregående års utvecklingsområden, samt innehåller en bedömning av vilka utvecklingsområden som bör prioriteras framåt. Bedömning av resultat och eventuella effekter är en utvecklingsfråga.

Barnbokslutet utgör en bilaga i årsrapporten till idrotts- och föreningsnämnden. Stadsledningskontoret gör därefter en sammanställning av alla förvaltningars och bolags barnbokslut inom ordinarie uppföljningsprocess, för att följa vilka förflyttningar som görs i Göteborgs Stad för att barn ska få sina rättigheter tillgodosedda.

Sammanställningen stäms av med ungdomsfullmäktige för att inhämta deras synpunkter och återredovisas därefter till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

1.2 Viktiga begrepp

Det finns några viktiga begrepp att känna till i sammanhanget. Begreppen har olika innebörd men kan vara enkla att förväxla och det är därför viktigt att förstå deras innebörd. Begreppen ger också stöd i analysen i vilken grad verksamheten lever upp till de fyra grundläggande principerna

Barnperspektiv: Den kunskap om barn som vuxna utgår från när de avser att göra något utifrån barnets bästa. Vuxnas perspektiv kan därför skilja sig från hur barnet upplever och förstår samma situation. Barnperspektivet är en färskvara som förändras över tid.

Barns perspektiv: När det gäller barnets perspektiv är det nödvändigt att ett barn fått uttala sig i den aktuella frågan. Det är det som visar sig för barnet som är det intressanta när vi pratar om barnets eget perspektiv. Genom att fråga efter barnets synpunkter levandegörs barnets eget perspektiv. Det handlar om det enskilda barnets synpunkter.

Barnrättsperspektiv: Utgångspunkten är FN:s barnkonvention. Barnrättsperspektiv innebär att alla besluts- och arbetsprocesser är barnrättsbaserade, det vill säga utgår från konventionens fyra grundläggande principer och övriga rättigheter i konventionen.

1.3 Fyra grundläggande artiklar

De fyra grundläggande artiklarna utgör alltid grunden för ett barnrättsarbete och ingår i barnbokslutet.

Nedan framgår de fyra grundläggande artiklarna:

Artikel 2: Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

Artikel 3: Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Begreppet ”barnets bästa” är konventionens grundpelare. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet. Det betyder inte att det alltid ska vara utslagsgivande, även andra intressen kan ha samma eller större betydelse. Beslutsfattare ska dock ha i åtanke att barnets bästa inte bara är ett intresse bland andra, utan det är ett intresse som måste ges särskild vikt. Det ska också noteras att ett och samma beslut kan röra flera barn eller grupper av barn med olika intressen.

Artikel 6: Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. Med utveckling menas främjandet av god fysisk, andlig, moralisk, psykisk och social utveckling.

Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

2 Icke diskriminering

Artikel två om icke diskriminering handlar om alla barns lika värde och rättigheter. Ingen får diskrimineras på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Alla barn, eller grupper av barn, ska få sina behov och rättigheter tillgodosedda. När idrotts- och föreningsförvaltningen får information om att det förekommer någon form av diskriminering inom en förening upprättas en åtgärdsplan beroende på omfattning. Stöd och bidrag pausas om behov föreligger. Åtgärdsplanen tas fram med syfte att säkra barnens rättighet till en icke diskriminerande föreningsverksamhet/miljö.

Under året har förvaltningens enhet för bidrag och stöd fortsatt arbetet med fördjupade granskningar, stickprov och oanmälda besök. Metoden bidrar till att säkra förenings verksamhet, syn och förhållningsätt om alla barns lika värde, där ingen diskrimineras.

Förvaltningen ingår även i stadens olika forum för barn- och ungafrågor där fokus är samverkan för barn och ungas bästa. Under året har förvaltningen tillsammans med socialförvaltningarna, förvaltningen för funktionsstöd och föreningslivet samarbetat kring kommunfullmäktiges uppdrag om att förstärka och utveckla möjligheter till bra fritidssysselsättning för barn med funktionsnedsättningar. Detta arbete kommer fortsätta under 2024.

Idrotts- och föreningsförvaltningen har startat upp ett Idéburet offentligt partnerskap (IOP) tillsammans med RF-SISU. Samarbetet syftar till att erbjuda barn en kostnadsfri, meningsfull, trygg och aktiv fritid utan krav på medlemskap. Samarbetet ska skapa förutsättningar för förbättrad hälsa, öka tryggheten samt bidra till ett mer jämlikt deltagande inom föreningsidrotten i Göteborg.

Förvaltningen deltar även i ett stadenövergripande idéburet offentligt partnerskap med föreningen Passalen. Samarbetet syftar till att inkludera fler barn med funktionsvariation i verksamhet i stadens anläggningar, samt att personal utbildas för att möta målgruppen utifrån deras behov. Veckovis under 2023 har Passalen arrangerat badklubbar på Lundbybadet och Angered Arena (även Askim och Frölundabadet med något lägre frekvens), minior och junior träning på Lundbybadet, samt gymträning på Lundbybadet. Aktiviteterna övervakas av Passalens ungdomsledare eller instruktörer. Deltagare från Passalen får använda Lundbybadets friskvårdsanläggning för gymträning, där de först genomgår ett gymintro innan de kan träna självständigt. Passalen håller även i kostnadsfria aktiviteter i en egen gruppträningssal på Lundbybadet, två timmar varje vecka.

3 Barnets bästa

Begreppet barnets bästa är barnkonventionens grundpelare. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets ålder och mognad. Vad som är barnets bästa går dock inte alltid att ge ett enkelt och entydigt svar på.

Förvaltningen har ett pågående arbete i samverkan med RF-SISU och specialidrottsförbunden gällande situationer som kommit förvaltningen till kännedom, där barnets bästa inte efterlevts inom föreningslivet. Enheten för bidrag och stöd har fortlöpande kontakt med sakkunnig från RF-SISU kring konsultation av metoder som lämpar sig utifrån den unika situationen då kränkning av barn förekommer.

Förvaltningen bidrar aktivt i stadsutvecklingsprocessen genom bland annat deltagande i framtagandet av planprogram och detaljplaner. Barnkonsekvensanalyser är en del av arbetet där förvaltningen under året bidragit i flera planprogram och detaljplaner med att genomföra föreningsdialoger och utifrån dessa beskriva föreningslivets aktivitet i det aktuella området, med fokus på barn och unga. Barnkonsekvensanalyserna bidrar till att förbättra beslutsunderlagen i stadsutvecklingsprocessen utifrån ett barnperspektiv.

4 Barns rätt till liv, överlevnad och utveckling

Förvaltningen har under året förstärkt satsningen gällande unga ledarprogrammet. Barn behöver goda uppväxtvillkor och goda förebilder omkring sig och det unga ledarprogrammet bidrar till stärkt kunskap om barns behov inom området och ger möjlighet för barn att omges av goda ledare.

Samverkan kring Skola som Arena/Lights On har fortskridit under 2023. Verksamheten syftar till att utjämna skillnader i barns uppväxtvillkor i linje med Jämlik stad och förvaltningen arbetar för att tillgängliggöra lokaler och ge stöd till deltagande i föreningslivet.

Genom det idéburna offentliga partnerskapet (IOP) med RF-SISU bidrar förvaltningen fortsatt till lokala trygga arenor för kostnadsfria aktiviteter vid kvällar, helger och skollov, utan krav på medlemskap.

Förvaltningen har även under 2023 beviljat föreningsbidrag till Löparakademiens kostnadsfria verksamhet. Utan krav på medlemskap erbjuds aktivitet och ledarutbildning i ett tryggt sammanhang för målgruppen 15-20 år, som vanligtvis inte är aktiva i föreningslivet.

Förvaltningens arbete med att planera och bygga idrottsanläggningar utgår från att skapa platser som ger möjlighet till fysisk aktivitet och en meningsfull fritid, där barn är en viktig målgrupp. Förvaltningen ser ett stort behov av utbyggnad av idrottsanläggningar för att säkerställa barns och ungas tillgång till platser för fysisk aktivitet. Närheten till idrottsanläggningar som idrottshallar, bollplaner och aktiva utemiljöer är viktigt, i synnerhet för barn och unga som främst rör sig i sitt närområde.

Under året har Göteborgs Stads idrottsprogram 2023-2030 antagits av kommunfullmäktige, som bidrar till en tydligare styrning för vad staden ska uppnå kring till exempel tillgång till idrottsanläggningar för barn och unga. Programmets målsättning är bland annat att staden ska ha ett större utbud av idrottsanläggningar som används jämlikt. För att uppnå målet finns prioriterade strategier identifierade samt en inriktning mot vissa målgrupper, till exempel barn och unga upp till 25 år och flickor i synnerhet.

Idrott- och föreningsförvaltningen har engagerat sig aktivt för att uppfylla målen i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2030, grundat på Agenda 2030, Parisavtalet och Sveriges nationella miljömålssystem. Under året intensifierades arbetet med energieffektivisering och förvaltningen har framgångsrikt lyckats spara energi. Genom att investera i gröna energikällor och implementera teknik för att optimera energianvändningen strävar förvaltningen inte bara efter att uppfylla dagens krav, utan även att sätta höga ambitioner för att skapa en positiv påverkan för kommande generationer.

Simlyftet, en satsning som erbjuder gratis simskola för grundskoleelever, är en viktig satsning där idrotts- och föreningsförvaltningen samverkar med grundskoleförvaltningen och föreningar för att öka simkunnigheten bland stadens skolelever. Syftet är att hjälpa eleverna uppnå godkända betyg inom ämnet idrott och hälsa, samtidigt som man strävar efter att förebygga och minska antalet drunkningsolyckor nationellt. Undervisningen riktar sig till alla elever från förskoleklass till årskurs 9, där varje rektorsområde autonomt beslutar vilka årskurser de vill prioritera för simundervisning. Aktiviteterna genomförs under skoltid. Under 2023 har omkring 4 800 elever deltagit i undervisningen. Totalt har 113 skolor varit involverade.

Ett särskilt projekt har inneburit att elever i årskurs 3 har fått möjlighet att delta i

sommarskola för tredje året i rad, där simundervisning utgjort en central del. Projektet genomfördes på Hammarbadet under sex veckor, där varje elev hade tillgång till tio dagars simundervisning. Totalt deltog 211 elever, av dessa klarade 12 sitt simprov. För de övriga barnen innebär detta en transformation från att knappt ha varit i kontakt med bassängen till att bli vattenvana.

Under 2023 har det varit gratis bad för alla barn under 12 år, tillsammans med medföljande vuxen. Inför 2024 strävar förvaltningen efter att bibehålla samma nivå av simundervisning och vidare öka simkunnigheten i staden.

I samarbete med Västra Götalandsregionen erbjuder idrotts- och föreningsförvaltningen lågtröskelträning i form av Fysisk aktivitet på recept (FaR) för både barn och vuxna. Under det gångna året har verksamheten utvidgats. Familjeträning har startats upp och nu har unga från 13 år möjlighet att delta i gymträning.

I samarbete med Arbvux erbjöd förvaltningen sommarjobb på förvaltningens anläggningar under skolloven, för ungdomar från 8:e klass till första året i gymnasiet. Under sommaren 2023 arbetade 32 ungdomar på förvaltningens anläggningar. Det strävas efter att öka antalet platser till sommaren 2024.

5 Barns rätt till delaktighet

Barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör dem. När åsikterna beaktas ska man ta hänsyn till barnets ålder och mognad. Det är även viktigt att ge återkoppling till barn när deras åsikter inhämtats.

Förvaltningen är delaktig i stadens överenskommelse med civilsamhällsorganisationer, vilket främjar samverkan och skapar förutsättningar för ett mer kvalitativt arbete till gagn för barn i staden. Förvaltningen deltar även i arbetet med stadens Ungdomsfullmäktige, för att barn och ungas egna synpunkter ska tas tillvara rörande idrotts- och föreningsnämndens frågor.

Unga ledarprogrammet är en metod som ger unga möjlighet att växa och utvecklas i rollen som ledare och inkludera dem i planering och utförandet av idrottsverksamhet för barn.

Förvaltningen har under året påbörjat ett arbete med att utveckla den interna samordningen av medborgardialoger, för att på ett mer systematiskt sätt kunna inhämta synpunkter från allmänheten, genom att till exempel genomföra dialoger med barn och unga inför strategiska beslut som rör barn. Arbetet har dock behövt prioriteras ner under året och är därför fortsatt ett utvecklingsområde för förvaltningen.

Förvaltningen genomför regelbundet dialoger med föreningslivet utifrån ett barnperspektiv men behöver fortsatt utveckla möjligheterna till att inkludera barns perspektiv i förvaltningens verksamheter genom att föra dialog direkt med barn och unga. I många fall får vuxna föreningsrepresentanter föra barns talan i de dialoger som förvaltningen för med föreningslivet.

Ett exempel på direkt inhämtning av barns åsikter sker genom den fritidsvaneundersökning som genomförs i grundskolan och på gymnasiet. Den ger förvaltningen kunskap om barns och ungas fritidsvanor. Underlaget som enkäten ger kan ligga till grund för fler analyser och som planeringsunderlag för såväl aktiviteter som ytor.

6 Utvecklingsområden och vägen framåt

En stor del av förvaltningens arbete riktar sig mot barn och barnkonventionen beaktas i hög grad i det dagliga arbetet. Detta arbete kan dock utvecklas och stärkas.

Under det senaste året har förvaltningen påbörjat arbete med att förbättra systematiken i arbetet utifrån barnkonventionen. Detta behöver fortsätta även under 2024.

Förvaltningen behöver även fortsatt driva på utvecklingen tillsammans med övriga förvaltningar inom stadsutvecklingsprocessen för att säkerställa att barnperspektivet och barns perspektiv lyfts fram och tas hänsyn till i arbetet med att exempelvis ta fram nya detaljplaner och planprogram.

I Göteborgs stads budget för 2024 fick förvaltningen uppdraget "Socialnämnderna, idrotts- och föreningsnämnden och nämnden för funktionsstöd får i uppdrag att i samverkan med föreningslivet utveckla möjligheter till meningsfull fritidssysselsättning för barn med funktionsnedsättningar och utreda åldersgränser inom fritidsverksamheten för målgruppen." Detta uppdrag kommer arbetas med under det kommande året.

Under 2024 kommer Idrotts- och föreningsförvaltningen även att arbeta med kommunfullmäktiges uppdrag om att utreda hur stödet till föreningar kan förbättras och utvecklas. Utredningen kommer att beakta barnrättsperspektivet och sker i samverkan med föreningar med olika storlek, behov och verksamheter.

Under året förväntas kommunfullmäktige anta Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2024-2030. I detta program kommer idrotts- och föreningsförvaltningen ha ett samordningsansvar för strategin "Stärk arbetet för att fler barn och unga ska ha en tillgänglig och meningsfull fritid". Arbetet handlar om att öka tillgängligheten för barn och unga på alla plan, både fysisk tillgänglighet, men också om social och ekonomisk tillgänglighet med anpassningar och ett tydligt arbete för en mer inkluderande verksamhet som är inbjudande och ger alla likvärdiga förutsättningar att delta.

I övrigt kommer förvaltningen att fortsätta och vidareutveckla pågående arbete relaterat till barnkonventionen.